

Konjunkturstatistik, löner för landsting

2005

AM0109

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Löner och arbetskostnader

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Medlingsinstitutet (MI)

Adress: Box 1236

111 82 STOCKHOLM

Kontaktperson: Christina Eurén

Telefon: 08-545 292 40/45

Telefax: 08-650 68 36

E-post: christina.euren@mi.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

Adress: 701 89 ÖREBRO

Kontaktperson: Linda Karbing

Telefon: 019-17 66 49

Telefax: 019-17 69 76

E-post: linda.karbing@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftslämnarplikt föreligger enligt statistiklagen, SFS 2001:99 och SCB-FS 2001:6.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

A.8 Gallringsföreskrifter

Materialet bevaras hos SCB i två år.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras ej av EU.

A.10 Syfte och historik

Syftet med undersökningen är att månadsvis belysa utvecklingen av genomsnittlig månadslön, arbetade timmar och antal anställda för landstingssektorn. Kortperiodisk löne- och sysselsättningsstatistik har sedan 1991 producerats av Landstingsförbundet. SCB:s produktionsansvar för denna

undersökning gäller från och med 1 januari 1999. Från januari 2001 producerar SCB lönestatistiken på uppdrag av Medlingsinstitutet, som är statistikansvarig myndighet inom området

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används främst som underlag för ekonomisk analys och konjunkturbedömningar av bl.a. Medlingsinstitutet (MI), Konjunkturinstitutet (KI) och SCB:s enhet för nationalräkenskaper.

A.12 Uppläggning och genomförande

Undersökningen genomförs varje månad och publiceras månatligen. Siffrorna samlas in en månad efter undersökningsmånadens slut och publicering sker efter ytterligare en månad. Då det rör sig om en totalundersökning görs inget urval. Uppgifterna från landstingen lämnas in via rapport eller blankett.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Medlingsinstitutet ansvarar för eventuella förändringar.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med undersökningen är att månadsvis belysa utveckling av genomsnittlig månadslön, arbetade timmar och antal anställda för landstingssektorn. Statistiken används främst som underlag för ekonomisk analys och konjunkturbedömningar av bl.a. Medlingsinstitutet (MI), Konjunkturinstitutet (KI) och SCB:s enhet för nationalräkenskaper.

Kortperiodisk löne- och sysselsättningsstatistik har sedan 1991 producerats av Landstingsförbundet. SCB:s produktionsansvar för denna undersökning gäller från och med den 1 januari 1999. Från januari 2001 producerar SCB lönestatistiken på uppdrag av Medlingsinstitutet, som är statistikansvarig myndighet inom området. SCB producerar motsvarande statistik för den kommunala, statliga och privata sektorn. Resultaten från undersökningarna publiceras i statistiska meddelanden, serie AM. Vid jämförelser mellan de olika undersökningarna måste olikheter i lönebegrepp och populationsavgränsning beaktas.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Undersökningsresultaten redovisas i form av genomsnittliga månadslöner (kr) samt i form av antalsuppgifter för övriga variabler. För samtliga variabler redovisas förändringen i procent från samma månad föregående år.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av landets landsting, exklusive bolagiseringar. Som anställd i ett landsting räknas samtliga anställda som följer kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser samt Beredskapsavtalet. I populationen ingår tjänstlediga men inte vilande tjänster. En stor populationsförändring skedde januari 2001 då de bolagiserade delarna inom landstingen överfördes till den privata sektorns statistik.

1.1.2 Variabler

Alla variabler samlas in uppdelat på

- månads- och timavlönade beredskapsarbetare m.fl. som följer Beredskavsavtalet (BEA)
- månads- och timavlönade som följer kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser (AB)

Månads- respektive timavlönade definieras utifrån arbetsvillkor:
månadsavlönad= arbetstidsvillkor finns; timavlönad= arbetstidsvillkor saknas.

Insamlade variabler

Utbetald lönesumma

Avser den totala utbetalda lönesumman i ett landsting. Summa lön och ersättningar (ej naturaförmåner) som arbetsgivaren skall betala arbetsgivaravgifter för. I den ingår exempelvis fast grundlön, fasta och rörliga tillägg och semesterersättning. I lönesumman ingår också eventuella retroaktiva löneutbetalningar (ofördelat). Skattepliktiga kostnadsersättningar som bilersättning och traktamenten ingår med den del som är skattepliktig.

Lön till timavlönade betalas i allmänhet ut månaden efter den månad som lönen avser. Motsvarande gäller för viss del av de löneutbetalningar som avser ersättning för obekvämt arbetstid, övertid etc. samt avdrag för frånvaro.

Teoretisk lönesumma

För månadsavlönade är den teoretiska lönesumman summan av överenskommen fast kontant lön med hänsyn tagen till sysselsättningsgrad och uppehållsfaktor exklusive rörliga tillägg såsom t.ex. ersättning för obekvämt arbetstid, övertid, jour och beredskap.

För timavlönade är den teoretiska lönesumman per definition lika med den utbetalda lönesumman.

Retroaktiv lönesumma

Retroaktivt utbetald lönesumma för månadsavlönade redovisas dels på utbetalningsmånad, dels fördelad på de månader de retroaktiva utbetalningarna avser.

Antal arbetade timmar

Antal arbetade timmar avser faktiskt arbetad tid. Semester, sjukfrånvaro, vård av sjukt barn och liknande betraktas inte som arbetad tid. Övertid betraktas som arbetad tid. Även om ingen frånvaro eller övertid skulle förekomma varierar antalet timmar från månad till månad p.g.a. att antalet arbetsdagar varierar. Någon korrigering för kalendariska effekter görs inte.

För timavlönade som erhåller lön månaden efter den månad lönen avser gäller att också antal arbetade timmar redovisas med fördröjning, liksom timmar för viss del av övertid för månadsavlönade. På motsvarande sätt kan t.ex. viss del av semesterfrånvaro komma att redovisas på annan månad om inrapporteringen till aktuell månadslönekörning kommer efter viss dag.

Antal årsarbetare

För månadsavlönade beräknas antal årsarbetare utifrån överenskommen sysselsättningsgrad. Sysselsättningsgraden är den överenskomna utan hänsyn till eventuell partiell tjänstledighet p.g.a. exempelvis vård av sjukt barn, studier eller liknande. En anställd som har en överenskommen sysselsättningsgrad på 30 % och en anställd som har en överenskommen sysselsättningsgrad på 70 % utgör tillsammans en årsarbetare. Genom att man utgår från överenskommen sysselsättningsgrad får man en överskattning för de som är partiellt tjänstlediga och de som är frånvarande. Det ger också en underskattning av overtidsarbete.

För timanställda beräknas antal årsarbetare en viss månad som antalet timmar för vilket det utgår lön dividerat med 165.

Antal anställda

Som anställd i landsting räknas samtliga anställda som följer kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser samt Beredskapsavtalet. Tjänstlediga ingår i anställda, medan tjänster som är vilande anställningar inte ingår.

För månadsavlönade görs en uppdelning efter anställningsformerna hel- och deltidsanställd. Som *heltidsanställd* betraktas den som har en överenskommen sysselsättningsgrad =100 %, som *deltidsanställd* den som har en överenskommen sysselsättningsgrad <100 %.

Anställda som inte är hel- eller deltidsanställda är *timanställda*. I antal timanställda finns alla timavlönade med som behandlats vid lönekörningen, vilket i sig inte behöver innebära att lön för arbetad tid utbetalats. Det kan exempelvis vara en justering eller utbetalning av semesterersättning.

Beräknade variabler

Genomsnittlig månadslön, preliminär

För varje landsting samlas uppgifter in om den summerade överenskomna fasta kontanta lönen för månadsanställda (teoretisk lönesumma). Summan innehåller ej rörliga tillägg såsom exempelvis ersättning för obekvämt arbetstid, overtid, jour och beredskap. Uppgift samlas också in om antalet månadsanställda årsarbetare, så att exempelvis två anställda med halvtidsanställning summerar till en årsarbetare.

Den genomsnittliga månadslönen beräknas som summan av de teoretiska lönesummorna dividerat med summan av antalet årsarbetare. Den genomsnittliga lönen är således ett mått på den genomsnittliga fasta ersättningen för en arbetsinsats motsvarande heltid en månad.

Genomsnittlig månadslön, preliminär plus retro

Den preliminära genomsnittliga månadslönen kompletteras under tolv månader med retroaktiva betalningar som härrör sig till den månad som månadslönen avser.

Genomsnittlig månadslön, definitiv

Efter tolv månader fastställs den definitiva månadslönen. I den definitiva månadslönen ingår retroaktiva betalningar som betalats ut upp till ett år efter den månad som den preliminära månadslönen är beräknad för.

1.1.3 Statistiska mått

Det statistiska mått som främst används i redovisningen är genomsnittlig månadslön. Vidare redovisas antal arbetade timmar och antal månadsanställda. Genomsnittlig månadslön, preliminär definieras enligt följande:

$$\bar{M} = \frac{\sum W_k}{\sum Q_k}$$

Där:

\bar{M} = Genomsnittlig månadslön, preliminär

W_k = Teoretisk lönesumma, månadsavlönade för landsting k

Q_k = Antal årsarbetare, månadsavlönade för landsting k

1.1.4 Redovisningsgrupper

I det statistiska meddelandet AM 49 avser samtliga variabler anställda som följer kollektivavtalet Allmänna Bestämmelser. Genomsnittliga månadslöner och antalsuppgifter redovisas för månadsavlönade medan antal arbetade timmar redovisas uppdelat på anställningsformerna månads- och timavlönade.

1.1.5 Referenstider

Referenstiden är en kalendermånad. Statistiken samlas in den 25:e i månaden efter mät månaden. Antalsuppgifter avseende månadsanställda avser den 15:e i mät månaden.

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Partiellt bortfall förekommer. Detta påverkar i viss grad tillförlitligheten trots att imputering sker för att kompensera partiellt bortfall på antal arbetade timmar. Tillförlitligheten bedöms dock som god.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Då det rör sig om en totalundersökning görs inget urval.

2.2.2 Ramtäckning

Ett antal landstingsägda bolag som bildades vid årsskiftet 2001/2002 ingår felaktigt i statistiken under 2002 eftersom de ej kunnat exkluderas. Ett av dessa ingick felaktigt från januari t.o.m. april 2002 men har sedan kunnat plockats bort.

2.2.3 Mätning

Underlaget till statistiken lämnas in via rapport eller blankett.

Timavlönade räknas som timanställda om de finns med i aktuell månads lönekörning, vilket i sig inte behöver innebära att lön för arbetad tid utbetalats. Det kan exempelvis vara en justering eller utbetalning av semesterersättning. Timavlönade som arbetade månaden innan referensmånaden kommer med i

undersökningen, då lönen betalas ut månaden efter den de arbetat. På motsvarande sätt kommer inte de timavlönade med, som har arbetat under referensmånaden, förrän nästkommande månads redovisning. För tre landsting har dock fram till augusti 2001, timavlönade inte redovisats med fördröjning. Detta påverkar förändringstalen främst under sommaren.

2.2.4 Svartsbortfall

Partiellt bortfall förekommer. Det innebär att vissa men inte alla uppgifter lämnats av ett landsting. Den variabel som vissa landsting har problem med att lämna är antal arbetade timmar. SCB imputerar denna variabel med hjälp av uppgifter från strukturstatistiken. Undantag är juni månad år 2000 då en del av ett landsting imputerades med hjälp av juli månads siffror år 2000. Även i mars månad 2001 samt i september månad 2002 har ett landsting imputerats, då med hjälp av föregående månads uppgifter.

Telefonpåminnelser för att minska bortfallets storlek har använts. Uppgiftslämnarplikt föreligger för samtliga landsting enligt statistiklagen, SFS 2001:99 och SCB-FS 2001:6.

2.2.5 Bearbetning

De lämnade uppgifternas rimlighet prövas och dubblettkontroller görs för att undvika dubbelräkningar. Granskningen görs helt och hållet av SCB. En stor del av granskningen utgörs av kvotgranskning. Det innebär att man undersöker den procentuella förändringen mellan två perioder. Även tidsseriegranskning görs, där man granskar uppgifter månad för månad tillbaka i tiden.

2.2.6 Modellantaganden

Vid imputering av antal arbetade timmar antas att de observerade sambanden mellan konjunktur- och strukturstatistikens värden även gäller för de landsting som inte lämnar fullständiga uppgifter.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Inga osäkerhetsmått redovisas.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs varje månad och presenteras månatligen.

3.2 Framställningstid

Statistiken har en framtagningstid på två månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Den 1 januari 1999 tog SCB över produktionsansvaret från Landstingsförbundet för denna undersökning. Att konjunkturstatistiken sedan dess avser samtliga landsting samt att skillnader i imputeringsförfaranden etc. kan finnas, gör att jämförelser bakåt i tiden måste tolkas med stor försiktighet.

En stor populationsförändring har skett januari 2001, då bolagiserade delar inom landstingssektorn överfördes till den privata sektorns statistik. Under 2001 redovisas dock förändringsskattningar, då det gäller genomsnittlig månadslön, baserade på identiska populationer där de bolagiserade delarna ingår.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

SCB presenterar också strukturstatistik för landstingssektorn. Denna statistik är individbaserad och redovisas mer detaljerat än konjunkturstatistiken. Vid jämförelser av variabler måste man vara uppmärksam på att definitionerna skiljer sig åt, exempelvis definieras månadslönebegreppet olika.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

SCB producerar också konjunkturstatistik över löner för den statliga, kommunala och privata sektorn. För kommuner och landsting utgår man endast från överenskommen fast kontant lön då man räknar fram genomsnittlig månadslön. I övriga sektorer ingår rörliga tillägg i den genomsnittliga månadslönen.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Undersökningen presenteras huvudsakligen i det statistiska meddelandet AM 49. Det är endast ett begränsat antal variabler, av de som samlas in, som presenteras i SM:et. Utöver detta görs sammanställningar för olika intressenter exempelvis Konjunkturinstitutet.

Det statistiska meddelandet går att nå via SCB:s webbplats, www.scb.se. På SCB:s webbplats presenteras resultaten även månatligen kortfattat i ett pressmeddelande tillsammans med resultaten från konjunkturlöneundersökningarna för övriga sektorer. Den genomsnittliga månadslönen går också att hämta från Sveriges statistiska databaser.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras i huvudsak i statistiska meddelanden med tabeller och förklarande text.

5.3 Dokumentation

5.4 Tillgång till primärmaterial

5.5 Upplysningstjänster

Linda Karbing,
telefon 019 - 17 66 49,
e-post: linda.karbing@scb.se
vid Enheten för löne- och arbetskostnadsstatistik, SCB, 701 89 Örebro.

2005-03-21